

WILLEM RUMIEMUM

Rumainum

EN

PETRUS ~~RAFFIAAN.~~

Rafiar.

Vanwege de Utrechtsche Zendingsvereniging.

Gedrukt bij J. VAN BOEKHOVEN te Utrecht.

Het nevensgaande verhaal, ontleend aan de geschiedenis der Utrechtsche Zendingsvereeniging, geeft ons aanleiding om op het werk van genoemde Vereeniging de aandacht te vestigen. Zij werkt nu bijna 50 jaren in onze O.-I. bezittingen, het langst op N. Guinea, daarna op Halmahéra, eindelijk op Boeroe.

Op het laatst genoemde eiland vond zij al dadelijk een geopende deur. eerst na eenige jaren was dit het geval op Halmahéra, en sinds korten tijd o N. Guinea.

Een overzicht over den tegenwoordigen toestand harer Zendingsvelden doet ons oog rusten op zulk een rijken zegen van Boven, dat de vraag hoe wij dezen verwerken zullen ons letterlijk verlegen maakt. Overal, inzonderheid op N. Guinea wordt de roepstem vernomen: geeft ons meer arbeiders!

Slaan wij hiertegenover het oog op onze geldmiddelen dan worden wij gedrongen tot de roepstem:

Gemeente, die tot het Zendingswerk geroepen zijt, versterk onze inkomsten, bovenal door vaste bijdragen. Men wordt lid der Vereeniging door een jaarlijksche bijdrage van f 5.—, contribuant door een jaarlijksche gift van minstens f 1.50.

Behalve onze maandelijksche Berichten geven wij elke maand een blaadje uit genaamd: „HET PENNINGESKE”, dat 1 cent per week kost.

Tot het bekomen van het een en ander wende men zich tot het bureau der U. Z. V. dat gevestigd is op het Jansveld 51 te Utrecht.

Daarenboven zijn er zg. NEGERTJES te bekomen bij Mej. S. Post, Maliebaan 141 te Utrecht.

EIN
WILLEM RUMIEMUMEN
K
PETRUS RAFFIAAN R

Ik wil u iets vertellen uit de geschiedenis van de zending op Nieuw-Guinea uit den allerlaatsten tijd.

Maar eerst iets anders. Gij kent de geschiedenis van Jozef. Door zijn broeders verkocht, kwam hij als slaaf in Egypte, maar werd zoo het middel dat God gebruiken wilde om, zooals het Gen. L : 20 heet, een groot volk in het leven te behouden. Wat de menschen ten kwade gedacht hadden, beschikte God ten goede. Zijn wegen zijn wonderbaar. Wij begrijpen ze niet. En eerst als Hij nu hier, dan daar iets van zijne plannen tot voltooiing brengt, beginnen wij iets te ontdekken van de lijnen waarlangs Hij zijn werk verricht. Wie had kunnen denken dat wat daar in de woestijn van Dothan gebeurde, van zóó groote beteekenis zou blijken te zijn èn voor de geschiedenis van Egypte èn vooral voor die van Jakob en het gansche Israëlietische volk, dat er misschien in beteekenis niets mee te vergelijken valt? God heeft het alzo gewild. Hij heeft de draden in handen en handelt er mee naar zijn welbehagen. Dingen die ons toeschijnen mijlen ver uit elkander te liggen, liggen voor Hem in elkaars onmiddellijke nabijheid. Gebeurtenissen waarvan het ons lijkt dat zij niets met elkaar te maken hebben, vormen voor Hem de bestanddeelen van één heerlijk groot geheel. Voorvallen waarop wij het nauwelijks de moeite waard achten te letten, worden door Hem gebruikt om uitkomsten te verkrijgen van de verst reikende strekking. God regeert; er is geen „toeval”; er is voor God ook eigenlijk geen „groot” en geen „klein”. Van de kleinste dingen zien wij straks de

grootste gevolgen, en dingen, waarvan wij heel veel verwachtten, liepen dood als een beekje in het zand. Het is zoo goed dat op te merken, en er door gebracht te worden en tot berusting wanneer de dingen anders gaan dan wij gewenscht zouden hebben, en tot aanbidding, wanneer dan op eenmaal gebeurt wat geen mensch verwacht had. Ik geloof dat wanneer wij meer hadden oogen om te zien en een hart om op te merken, wij er overal en telkens de heerlijke voorbeelden van zouden kunnen zien. Maar wij zijn vaak zoo blind.

Welnu, tot den zegen van het zendingswerk behoort ook, dat het niet zelden in bijzondere mate ons oog opent voor de leidingen Gods. Op het zendingsterrein teekenen deze zich vaak scherper voor ons af dan in onze gewone omgeving, waarin alles zoo van zelf schijnt te gaan, maar waarin ook de veelheid der verschijnselen ons onwillekeurig in verwarring brengt. Het is alsof op het zendingsterrein de werkingen Gods meer dan elders een onmiddellijk karakter vertoonen. Zij springen van zelf in het oog. Daarom is het zoo goed de zending te bezien in het licht van de Heilige Schrift, maar ook: de Heilige Schrift te lezen in het licht van de zending. Hoe veel dat in de Schrift ons tegenkomt als uit een ver verleden, wordt door de zending in onze onmiddellijke nabijheid gebracht.

Ik dacht daaraan bij hetgeen ik u nu van WILLEM RUMIEMUM en PETRUS RAFFIAAN vertellen ga. Het is maar heel eenvoudig, maar het behoeft dan ook geen toelichting. Ik verzeker u alleen dat ik niet fantaseer, maar dat ik het alles van onze zendelingen zelf gehoord heb.

Het is reeds tal van jaren geleden dat een agent van een der op Nieuw-Guinea handeldrijvende maatschappijen te Mansinam kwam, den zendingspost van onzen ouden broeder VAN HASSELT. Onder meer had hij fraaie gouden ringen te koop. Maar hij was er niet gelukkig mee. Onze zendeling had ze niet nodig, en voor de bevolking waren ze te duur. Maar eindelijk kocht AQUILA er een.

Waarschijnlijk kent gij onzen Nieuw-Guineeschen AQUILA wel. Hij en zijn vrouw PRISCILLA zijn reeds sinds jaren niet meer op aarde. Zij behoorden tot de eerste en zeer zeker niet tot de slechtste Christenen van Nieuw-Guinea, en zijn tot op het laatst

toe de trouwe helpers van onzen broeder geweest. Men kan met grond van hen zeggen dat zij in vrede heengegaan zijn.

Br. VAN HASSELT was met den koop van dien ring niet erg ingenomen. Wat behoefden Christenen zooals AQUILA hun geld te besteden voor zulke volmaakt onnoodige dingen? Konden zij ook in dit opzicht niet een beter voorbeeld aan de heidenen geven?

Maar wat gebeurt? Het was nog in den tijd van de rooftochten, of, zooals men ze gewoonlijk noemt, van de *raak's*, tusschen de verschillende stammen. Vooral de Biakkers, de bewoners van het beruchte zeerooverseiland Biak, speelden daarbij een grooten rol, maar moesten het dan ook niet zelden van de zijde der andere stammen, danig ontgelden.

Zoo gebeurde het eens dat mannen van den stam der Waroppers een *raak* tegen Biak gemaakt hadden, en nu o.a. met een jongen dien men daar gevangen genomen en tot slaaf gemaakt had, op Mansinam kwamen. Deze jongen behoorde tot den stam der Wieboe, en was afkomstig uit het binnenland van Oerembo, een negorij of dorp op het eiland Biak. Zij wilden den jongen echter wel weer kwijt zijn. Maar de prijs dien zij er voor vroegen, was te hoog dan dat Br. VAN HASSELT aan vrijkoop kon denken.

Reeds waren de mannen dan ook onverrichter zake vertrokken, toen AQUILA besloot hen na te varen, en hun, behalve hetgeen hij aan geld en waren geven kon, den zoo even genoemden gouden ring aan te bieden in ruil voor den jongen. Hierop werd ingegaan, en weldra bevond de jongen zich weer op Mansinam, waar hij als vrijgekochte in het gezin van AQUILA opgenomen werd. Hij kreeg het noodige onderwijs, en werd niet lang daarna door Br. VAN HASSELT gedoopt, bij welke gelegenheid hij den naam ontving dien ik boven dit blaadje schreef: WILLEM (naar den tweeden zoon van Br. VAN HASSELT, die thans als zendeling op Sumatra werkzaam is) RUMIEMUM.

Ondertusschen was de vraag aan de orde gekomen of het ook voor Nieuw-Guinea geen tijd werd met inlandsche helpers, z.g. *goeroe's*, te gaan werken. En onze broeders waren dan ook reeds begonnen enkele jonge mannen naar het seminarie te Depok op Java te zenden ten einde daar een behoorlijke opleiding te krijgen. Dit waren *Petrus* en *Timotheüs*. De laatste is gestorven;

over den eerste, PETRUS RAFFIAAN, wiens naam ik ook boven dit blaadje schreef, vertel ik straks nog iets meer.

Spoedig bleek dat WILLEM een jongen was zoowel van goeden aanleg als van goede gezindheid, en na eenig overleg besloot men ook met hem de proef te wagen en hem naar Depok te zenden. AQUILA heeft daar nog aan medegewerkt. Vergis ik mij niet, dan is hij niet lang na WILLEMS vertrek de eeuwige rust ingegaan. Br. VAN HASSELT JR. zou juist naar Holland vertrekken, en van die gelegenheid kon mooi gebruik gemaakt worden om WILLEM onder goed geleide de reis naar Depok te laten maken. Zoo gezegd, zoo gedaan. WILLEM vertrok, werd kweekeling te Depok, waar hij het vereischte aantal jaren bleef, en keerde dezen zomer met een zeer goed getuigscrift van den heer IKEN, directeur der kweekschool, naar Nieuw-Guinea terug.

En hoe vindt hij het daar bij zijn terugkomst? Gij hebt zeker wel gehoord van de wondere beweging die zich in den allerlaatsten tijd op Nieuw-Guinea ten gunste van het Christendom vertoond heeft. Wat voor weinige jaren ondenkbaar geacht werd, is plotseeling heerlijke werkelijkheid geworden: de deuren van Nieuw-Guinea zijn voor het Christendom open gegaan.

Over deze beweging te spreken ligt thans niet in mijn plan. Heel veel zou ik er ook niet over kunnen zeggen. Zij is gekomen; men weet eigenlijk niet: noch hoe, noch van waar. Ook Biak, het, zooals ik reeds zeide: beruchte zeerooverseiland is er door aangetast. En dat is zeker niet het minst verwonderlijke van deze beweging. Ook vandaar komt de vraag tot ons, met grooten nadruk geuit, om een zendeling, en indien dit niet mogelijk is: dan om inlandsche voorgangers. Straks zeg ik daarvan nog iets meer.

Nu wil ik alleen maar vertellen dat onze broeder VAN HASSELT JR. in het voorjaar in zijn prauw „Utrecht”, betaald uit het geld dat de kinderen hier te Utrecht telken jare bijeenbrengen, een reis naar Biak gemaakt heeft en toen ook geweest is te Oerembo, WILLEM's geboorteplaats. Met open armen werd hij er ontvangen. En wat men met buitengewone belangstelling vernam, was juist wat hij daar van WILLEM, den geroofden stamgenoot, meedeelen kon. Men kan begrijpen welk een indruk dat maakte. Want, gaat alles naar wensch, dan zal het niet lang duren of WILLEM

zal als inlandsch voorganger, d.i. als goeroe, onder zijn eigen stamgenooten werkzaam zijn.

Is het inderdaad niet merkwaardig? Had ik geen gelijk toen ik in den aanvang aan de geschiedenis van Jozef herinnerde? Zoo zal dan de als knaap geroofde en voor slaaf verkochte jongen aan de zijnen worden teruggegeven, niet alleen als vrije naar menschelike wetten, maar ook als een vrijgekochte des Heeren, niet om hen op te zetten tot wraak over het aan hem gepleegde onrecht, maar om hun te spreken van de liefde Gods die gedachten des vredes heeft ook over Biak. Ook Willem kan zeggen: de menschen hadden het ten kwade gedacht, maar God heeft het ten goede beschikt, gelijk het heden ten dage is, om mijn volk in het leven te behouden.

En WILLEM is in dit opzicht de eerste niet. Ik schreef boven dit blaadje ook den naam van PETRUS RAFFIAAN en noemde hem daarstraks ook reeds even. Met hem is eigenlijk hetzelfde gebeurd als met WILLEM, maar ik weet geen bijzonderheden noch van de wijze waarop hij slaaf geworden is, noch van zijn vrijkoop.

Alleen weet ik dat hij ook van Biak afkomstig is, en . . . dat hij sinds het voorjaar daar als inlandsch voorganger werkzaam is. Hij is ook te Depok geweest en heeft daarna als helper van onze zendelingen op Mansinam en Doreh trouw zijn best gedaan. Thans is hij gehuwd en heeft drie kinderen, en arbeidt, zooals ik zeide, onder zijn stamgenooten op Biak. Evenals WILLEM is hij daarvoor de aangewezen man.

Toen op Halmahera de beweging ten gunste van het Christendom ontstond, was er groot gebrek aan inlandsche helpers. Men moest ze van elders, en wel bepaald uit Ambon, laten komen. Maar dat had zijn groote bezwaren, want ook zij kenden de taal van het volk niet, en stonden als vreemdelingen tegenover de bevolking.

Maar nu hier op Nieuw-Guinea! Is het niet alsof God gezegd heeft: „och, voor Nieuw-Guinea kan ik dat bezwaar wel uit den weg ruimen.” Wij dachten dat op Nieuw-Guinea alles zoo dood mogelijk was, en wij wanhoopten er eigenlijk aan dat het ooit anders zou worden. Maar onderwijl maakte God zijn arbeiders klaar. En nu zij klaar zijn, zegt Hij: „zie hier het terrein dat ik voor u bewaard heb; Biak heeft inlandsche Christenvoorgangers

noodig; hier zijn de Biakkers zelf die als zoodanig kunnen optreden". Heerlijk en wonderlijk!

En nu wil ik u toch nog iets van PETRUS vertellen.

Toen hij nog een kleine jongen was, dus vóórdat hij als slaaf werd weggevoerd, werd zijn vader ernstig ziek. De bureu en vrienden zonden hem naar heidensche gewoonte hun *korwaars* te leen. Korwaars zijn beelden van verschillende grootte, die dienst doen als huisgoden, en die wij dus eenvoudig beschouwen kunnen als afgodsbeelden. Men zendt elkander die bij verschillende gelegenheden te leen, als teeken van deelneming in elkanders omstandigheden om de kracht van zijn huisgod den vriend ten goede te doen komen.

Zoo had men ook gedaan ten opzichte van PETRUS' vader. Maar te vergeefs; de man stierf. En wat deed nu PETRUS? Uit boosheid omdat zij gebleken waren zoo machteloos te zijn, nam hij al die geleende *korwaars*, en . . . wierp ze allen te zamen in zee. Hevige ontsteltenis bij de eigenaars er van, die nu, o schrik, hun huisgoden kwijt waren. Wat daarvan het gevolg geweest is, en hoe het afgelopen is, weet ik niet. Ik denk wel: met niet veel meer dan een sisser, want het kost den heiden niet zoo heel veel moeite een nieuwen huisgod te krijgen.

Maar nu, van achteren beschouwd, vragen wij: is het niet een soort profetie geweest van wat nu onlangs plaats gehad heeft?

Ik zeide dat ik nog iets vertellen zou van de beweging op Biak. Welnu, toen van het voorjaar Br. VAN HASSELT daar kwam en PETRUS met zijn gezin meebracht om hem daar als de eerste inlandsche voorganger aan te stellen, weet gij wat er toen gebeurd is? Het staat in de *Berichten van de Utrechtsche Zendingsvereniging* van September, maar ik weet niet of gij er op gelet hebt. Er had een groote samenkomst in de open lucht plaats. Verschillende inlandsche Christenen van Mansinam spraken er, o.a. een zekere *Lukas Bruoos*, die vroeger berucht was als aanvoerder van dronkemansgelagen en *raaks*, en die nu getuigenis aflegde van de uitnemendheid van het Christendom. En zoo ook een zekere *Jesaja*, een oud man, vroeger een geestenziener, maar die het nu had over de heidensche bedriegerijen en daartegen waarschuwde. Ook sprak er een broer van PETRUS die op Biak stamhoofd is, maar nog geen Christen. En toen dat afgelopen was, gingen bijna

allen heen om hun *korwaars* te halen, en deze aan den zendingeling te geven. Zij hadden ze niet langer noodig en wilden er niet meer van gediend zijn. Vroeger had Br. VAN HASSELT er wel eens een willen koopen voor ons Museum, maar zelfs tegen goed geld wilde niemand er een afstaan. En nu bracht men ze geheel uit zich zelf en geheel vrijwillig. Zoo kreeg Br. VAN HASSELT er op eens 68; later kwamen er nog 4 bij.

Men weet eigenlijk niet wat men van dit alles moet zeggen. In zijn laatste schrijven aan zijn vader meldt Br. VAN HASSELT dat PETRUS van Biak te Mansinam gekomen is om te vertellen dat de eene negorij voor en de andere na tot het Christendom wil overgaan.

En hierbij laat ik het nu. Wat geeft dit alles veel te denken! En wat zijn wij er eigenlijk verlegen mee! PETRUS en WILLEM moeten natuurlijk op Biak hun tractement hebben; en als er nog meer inlandsche helpers bijkomen, moeten deze dat ook. Dan moeten er kerkjes gebouwd worden en scholen en woningen voor de helpers. En Br. VAN HASSELT moet natuurlijk van tijd tot tijd een reis er heen maken om te zien hoe alles gaat, en leiding aan het werk te geven. En . . . dat alles kost geld. En dit weten wij toch ook wel: als het werk des Geestes eens aanvangt, gaat het er mee als met een loopend vuur. Men weet wel waar men het aangestoken heeft, maar men weet niet hoe ver het zich uitbreiden zal. En blusschen kan men het ook niet meer.

Zouden wij het vuur op Nieuw-Guinea ook wel *mogen en willen* blusschen? Zouden wij tot God mogen zeggen: „Heer, nu is het genoeg; wij hebben wel gebeden dat de Papoea's nog eens Christenen mochten worden; maar nu gaat het ons veel te vlug.” Dat gaat toch niet aan.

Maar aan den anderen kant: is het toch ook niet dwaas, ja eigenlijk onverantwoordelijk om altoos maar voorttegaan en het werk uit te breiden zonder dat wij ook maar in de verste verte weten hoe wij het betalen zullen? Dat moet spaak loopen. Ja, dat moet het ook. Ons gezond verstand zegt het ons. Of . . . zou het misschien ook ons ongelooft zijn? Zou het ook kunnen zijn dat God ons door deze dingen riep tot grootere offervaardigheid, tot meer toewijding, tot het doen van nog wat meer moeite om het benodigde geld te krijgen?

Als *ieder* eens deed wat hij of zij *kon*! Zou het dan zoo onmogelijk zijn Nieuw-Guinea te helpen en Halmahera en Boeroe erbij? God weet het.

Het huis der Utrechtsche Zendingsvereniging is *Utrecht, Jansveld 51*, adres den heer W. L. JENS. Groote en kleine, kleine en groote gaven worden met hartelijken dank aangenomen.

God zegene onze broeders en zusters op Nieuw-Guinea en elders!

God zegene hunne inlandsche helpers en hunne kleine gemeenten!

God zegene onze Utrechtsche Zendingsvereniging!

God zegene u en mij!

God zegene onze gaven en onze gebeden!

U., November 1908.

V.

